

Õiguskantsler

Teie 02.01.2015 nr

Meie 02.02.2015 nr 6-1/150133/1500501

Vastus pöördumisele Teabe andmise kohustus täitemenetluses

Austatud

Pöördusite õiguskantsleri poole, leides, et täitemenetluse seadustiku normid, mis kohustavad võlgnikku ja tema lähedasi esitama kohtutäiturile andmeid võlgniku vara kohta, on õigusvastased.

Õiguskantsler tutvus põhjalikult Teie avalduse ja selles käsitletud õigusnormidega ja võib küll Teie mõttekäike mõista, kuid leiab siiski, et kõnealused normid on Eesti Vabariigi põhiseadusega kooskõlas. Õiguskantsler ei anna hinnangut selle kohta, kas see, kuidas rakendas täitemenetluse seadustiku (TMS) norme kohtutäitur Teie viidatud juhtumil (täiteasi 011/2014/1389), oli õiguspärane või mitte. Kohtutäituri tegevuse ja otsuste õiguspärasust saab kontrollida korralise kaebemenetluse käigus, mis toimub TMS §-de 217 ja 218 järgi.¹

¹ § 217. Kaebus kohtutäituri otsuse ja tegevuse peale

(1) Kohtutäituri otsuse või tegevuse peale täitedokumendi täitmisel või täitetoimingu tegemisest keeldumisel võib täitemenetluse osaline esitada kohtutäiturile kaebuse kümne päeva jooksul alates päevast, kui kaebuse esitaja sai teada või pidi teada saama otsuse või toimingu tegemisest, kui seaduses ei ole sätestatud teisiti.

(2) Käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud tähtaja saab kohtutäitur ennistada tsiviilkohtumenetluse seadustikus sätestatud korras. Tähtaja ennistamata jätmise otsuse peale võib esitada kohtutäituri büroo asukohajärgsele maakohtule kaebuse. Esimese astme kohtu määruse peale kaebuse kohta edasi kaevata ei saa.

(3) Kaebuse kohtutäituri tegevuse peale vaatab kohtutäitur läbi menetlusosaliste osavõtul 15 päeva jooksul ja teeb läbivaatamisest arvates 10 päeva jooksul otsuse.

(4) Kohtutäitur teatab menetlusosalistele kaebuse läbivaatamise aja. Menetlusosalise kaebuse läbivaatamisele ilmumata jäämine ei takista läbivaatamist.

(5) Kohtutäitur teeb kaebuse kohta motiveeritud otsuse ja toimetab selle menetlusosalistele kätte.

(6) Kui menetlusosaline ei esita lõikes 1 nimetatud tähtaja jooksul kaebust, kaotab ta õiguse tugineda hiljem asjaoludele, mida ta oleks võinud esitada kaebuses.

§ 218. Kaebuse kohta tehtud kohtutäituri otsuse peale edasikaebamine

(1) Kaebuse kohta tehtud kohtutäituri otsuse peale võib menetlusosaline esitada otsuse kättetoimetamisest arvates kümne päeva jooksul kaebuse maakohtule, kelle tööpiirkonnas kohtutäituri büroo asub. Kohtutäituri otsuse või tegevuse peale ilma eelnevalt kohtutäiturile kaebust esitamata kohtule kaevata ei saa.

(2) Kohus vaatab kaebuse kohtutäituri otsuse peale läbi hagita menetluses kaebuse esitamisest alates 15 päeva jooksul. Kohus võib otsustada kuni kaebuse lahendamiseni täitemenetluse tagatise vastu või tagatiseta peatamise või jätkamise tagatise vastu.

(3) Kohtutäituri otsuse kohta tehtud maakohtu määruse peale võivad menetlusosalised ja kohtutäitur esitada määruskaebuse. Ringkonnakohtu määruse peale määruskaebuse kohta võib esitada määruskaebuse.

Õiguskantsleri Kantselei

Kohtu 8, 15193 TALLINN. Tel 693 8404. Faks 693 8401. info@oiguskantsler.ee www.oiguskantsler.ee

Leiate, et TMS §-d 59-62, mis lubavad kohtutäituril küsida täitemenetluse võlgniku varalise seisundi väljaselgitamiseks teavet nii temalt endalt kui ka võlgniku perekonnaliikmetelt, ning kohaldada selleks vajaduse korral vara arestimist, on vastuolus Põhiseaduse §-des 26 ja 32 nimetatud omandi ja pereelu kaitse õigustega.

Õiguskantsler selgitab, et sellise kohtutäituri õiguse juures tuleb silmas pidada kahte põhimõttelist seisukohta.

Esiteks asub täitemenetlus vaidluse lõpus, milleni on võlgnikul olnud aega ja võimalust endal vabatahtlikult nõue täita või saavutada sissenõudjaga kokkuleppeid selle täitmisel. Täitemenetlus on mõeldud nõ viimaseks võimaluseks sissenõudja jaoks, kuidas rahumeelsel ja õiguspärasel viisil tema õigustatud nõuet täita. Alternatiiviks oleks omakohus, mis on aga ühes õigusriigis lubamatu. Täitemenetluses kaitstakse küll võlgniku õiguseid, kuid selle peamine eesmärk on sissenõudja huvi ja õiguste kaitse – see on ka kohtutäituri tegevuse põhiülesanne.

Teiseks ei ole TMS §-de 59-62 eesmärgiks piirata ülemääraselt ühegi võlgniku perekonnaliikme õiguseid, vaid eesmärgiks on saada teavet võlgniku vara kohta sissenõudja õigustatud huvi kaitsmiseks ja nõude täitmiseks. See, kui nt TMS § 60 lg 2 p 2 lubab küsida andmeid ka võlgniku poolt kellelegi kingitud vara kohta, ei tähenda automaatselt, et täitur nõuab kingituse alati ja kõikidel juhtumitel tagasi, vaid seeläbi võib ta saada teavet selle kohta, kas mõni täitemenetluse võlgnik on nõude täitmise kõrvalehoidmiseks kinkinud teadlikult oma vara ära. Õiguskantsler nõustub, et seeläbi saab kohtutäitur teada võlgniku perekonnaliikmetest, kuid see ei ole õigusvastane. Seda, kas konkreetsel juhul toob kohtutäituri tegevus kaasa mõne pereliikme õiguste kahjustamise, saab kontrollida kaebuse esitamise ja selle lahendamise teel.

Eeltoodud kaalutlustel ei pea õiguskantsler põhjendatuks Teie avalduses tõstatatud küsimusi põhjalikumalt analüüsida, vaid lõpetab oma menetluse.

Lugupidamisega

Nele Parrest
õiguskantsleri asetäitja-nõunik
õiguskantsleri volitusel

Teadmiseks: kohtutäitur Kersti Seisler (kersti.seisler@taitur.just.ee)